

C132 – WEL11

V L A A M S   P A R L E M E N T

Zitting 2008-2009

17 februari 2009

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Gerda Van Steenberge tot mevrouw Veerle Heeren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het stijgend gebruik van soft- en harddrugs bij jongeren	1
Vraag om uitleg van de heer Hans Schoofs tot mevrouw Veerle Heeren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het opheffen van het rookverbod in het gemeenschapscentrum De Hutten	4
Vraag om uitleg van mevrouw Vera Van der Borgh tot mevrouw Veerle Heeren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de eenheid van loket voor personen met een handicap met betrekking tot ondersteuningsmaatregelen inzake tewerkstelling	7
Vraag om uitleg van mevrouw Vera Jans tot mevrouw Veerle Heeren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de psychologische begeleiding bij fertiliteitbehandelingen	8
Vraag om uitleg van de heer Bart Caron tot mevrouw Veerle Heeren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de vorming van welzijnswerkers	9
Vraag om uitleg van de heer Paul Delva tot mevrouw Veerle Heeren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het televisiegedrag van peuters	10

Waarnemend voorzitter: mevrouw Vera Van der Borgh, ondervoorzitter

Vraag om uitleg van mevrouw Gerda Van Steenberge tot mevrouw Veerle Heeren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het stijgend gebruik van soft- en harddrugs bij jongeren

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, sommige vragen om uitleg worden gesteld naar aanleiding van artikels of radioberichten. Dit is zo'n vraag. Uit het tweejaarlijks uitgaansonderzoek van de Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen (VAD) blijkt dat jongeren die uitgaan weer meer alcohol drinken en meer cannabis roken dan in 2005. In 2005 was het cannabisgebruik bij jongeren gedaald van 47,8 naar 38,4 procent om nu weer te stijgen naar 44,4 procent. Dat is bijna evenveel als in 2005.

Volgens de jongeren zelf hangt er nauwelijks nog een taboe rond cannabisgebruik. Ze roken het nu openlijker en minder individueel. Na de aanpassing van de Drugswet lijkt het voor sommigen dat cannabis helemaal oké is. Eerlijk gezegd verwondert mij dat niet. Sinds de verschillende omzendbrieven, waar minister Stefaan De Clerck mee begonnen is, over een lage prioriteit voor vervolging van drugsgebruik, bestaat er nogal wat onduidelijkheid. Waar cannabisgebruik vroeger meer voorkwam bij jongeren op rockfestivals, zeggen nu ook jongeren die meer naar discotheken en dancefestivals gaan, cannabis te roken.

In die laatste groep zien we ook meer illegale middelen zoals cocaïne, speed en xtc. Maar verontrustend is toch dat nieuwe partydrugs zoals ketamine (een verdovingsmiddel uit de chirurgie) en GHB (gamma-hydroxybutyraat of vloeibare xtc) aan een stevige opmars bezig zijn. 5,3 procent van de jongeren die uitgaan, neemt GHB, maar dit is een gevaarlijke drug. De grens tussen gewenste effecten en een coma is erg klein. Vooral in combinatie met alcohol.

Het stijgend gebruik van cocaïne is eveneens een nieuwe trend: 17 procent van de Vlaamse jongeren die uitgaan, gebruikt cocaïne. Ik vraag me trouwens af waar ze het geld vandaan halen. Dat is een toename met niet minder dan 72 procent ten opzichte van 2005.

Ondertussen werd door de heer Wille van Open VLD de idee gelanceerd om gebruikers hun drugs straffeloos te laten testen in een testcentrum, niet alleen om hun pillen te laten analyseren, maar ook om te sensibiliseren. De

VAD is niet te vinden voor dit idee omdat het testen van pillen een vals gevoel van veiligheid zou geven. Gewoon geen drugs gebruiken zou de eerste boodschap moeten zijn.

Mevrouw de minister, hebt u kennis van het tweejaarlijks onderzoek van de VAD en de conclusies ervan? Welke beleidsmaatregelen zult u hieruit trekken? De preventiecampagnes over drugsgebruik en de gevaren ervan hebben blijkbaar gewerkt tot 2005, maar sindsdien is er opnieuw een stijging. Werken die campagnes dan niet meer?

Mevrouw de minister, hoe denkt u de onduidelijkheid die er nog steeds bestaat na de aanpassing van de Drugswet, weg te werken? Want die is er toch wel. Hoe denkt u over de idee van het gratis laten analyseren van de partydrugs in speciaal opgerichte toegangspunten als mogelijk preventie- en sensibiliseringsmiddel tegen het gebruik van illegale drugs?

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Mevrouw Sonja Claes: Het drugsgebruik uit onze samenleving bannen, is bijna niet meer mogelijk. Dat is een vaststelling, maar het voorstel zoals het hier door een van de raadsleden van Open Vld wordt geponeerd, is wat ik bijna pervers zou noemen. Het kan niet dat men drugs die in omloop zijn, wil laten testen, zodat gebruikers weten wat er in die pillen zit, maar dat men het tegelijk zou gebruiken als een preventieboodschap.

Ook al weten we dat drugs uit onze samenleving bannen onmogelijk is, toch moet de preventieboodschap blijven: geen drugs gebruiken. Er kan maar één preventieboodschap zijn omdat alle andere boodschappen voor alle soorten verwarring zorgen. Dat is wat er in het verleden, vooral door toedoen van de federale wetgeving is gebeurd. Er is onduidelijkheid gecreëerd over de al dan niet wettelijkheid van gebruik van soft drugs en het drugsgebruik is gestegen. Mijn boodschap is in elk geval: geen drugsgebruik. Dat moet de eerste preventieboodschap zijn.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Het gebeurt niet zo gauw dat ik met de eerste spreker akkoord ga, maar inzake de beoordeling van het voorstel van de heer Wille is dat eerlijk gezegd wel zo, omdat de praktijk in Nederland, waar het gebruikelijk is om pillen te testen, geen aanleiding geeft tot minder problematisch gebruik. Het kan ook het aantal incidenties van crisissituaties niet uitsluiten. Zo creëer je een vals gevoel van veiligheid.

Iedere wetgeving is onderhevig aan evaluatie en kan ongetwijfeld worden verbeterd. De bestaande federale drugswetgeving is wel degelijk duidelijk. Die wetgeving is er gekomen om willekeur die er op het terrein bestond inzake vervolgingen, grotere zekerheid te bieden. De wet laat geen gebruik of bezit toe. Het voorstel van de heer Wille zou meteen een juridisch probleem creëren. Hoe kun je een verboden substantie op zijn veiligheid testen op een juridisch sluitende manier? Ik zie dat niet direct.

Ik wil toch tegenspreken wat daarover hier is gezegd. Voor wie het wil weten, is er geen onduidelijkheid. Vaak wordt een drogreden gezocht in de vermeende onduidelijkheid van de wet om een reëel gebruik te vergoelijken. Zo zie je dat primaire preventie niet altijd werkt.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Ik wil ook even tussenkomen, al was het maar omdat mijn dierbare collega de heer Wille veelvuldig is vernoemd. Het debat over zijn voorstel moeten we hier niet voeren. Dat moet gebeuren waar het wordt ingediend. Bij mijn weten is dat de Senaat. Daar krijgt u uitvoering de kans om dit ten gronde te bediscussiëren.

Het is nooit de bedoeling geweest om zijn voorstel te lanceren als hét middel tot preventie van drugs. De praktijken die we vandaag kennen, kunnen we niet wegbanen. Er is drugsgebruik, en dan is de vraag hoe we daar zo goed mogelijk mee omgaan. We moeten wijzen op het gevaar dat er schuilt. Daarvoor zijn verenigingen in het leven geroepen, daarvoor zijn er preventiecampagnes.

Maar wat de heer Wille heeft beoogd met zijn voorstel, is de jongeren en de gebruikers te wijzen op de malafide praktijken die er bestaan, en hun de mogelijkheid te geven om de middelen op een legale manier te laten testen, als ze dan toch zo overtuigd zijn dat ze dat nodig hebben. Zo kunnen ze nagaan of wat ze innemen wel “gezond” is, en wel degelijk het verwachte effect oplevert.

Wetende wat er in dat circuit gebeurt, en wetende hoe jongeren in een gevaarlijke situatie kunnen worden gebracht, wil de heer Wille de gebruikers, voor wie een preventieve boodschap niet meer voldoende is, beschermen. Hij wil hen behoeden voor de desastreuze gevolgen van het innemen van dergelijke zaken.

De voorzitter: Minister Heeren heeft het woord.

Minister Veerle Heeren: Mevrouw Van Steenberge, het onderzoek is me inderdaad bekend. Het vindt tweejaarlijks plaats en wordt gefinancierd via het convenant tussen de VAD en de Vlaamse Gemeenschap. De grote verdienste van dat onderzoek is dat het de vinger aan de pols houdt en ons geregeld wijst op drugsgebruik in het uitgaansmilieu. De vraag blijft in welke mate de resultaten belang hebben voor de rest van de bevolking, omdat het uitgaansmilieu de voorbije jaren een bijzondere

plaats heeft ingenomen. Het is een kleine groep van mensen met een bepaald gebruiksprofiel, ze hebben een eigen subcultuur en eigen problemen. Nogal wat mensen maken daar, gelukkig maar tijdelijk, deel van uit. Vanuit die optiek zijn de resultaten van dat onderzoek van beperkt belang voor de rest van de bevolking. Als we een aanpak voorstellen kan die heel specifiek zijn. Het moet vooral gericht zijn op informeren en sensibiliseren inzake riskant gebruik.

De beleidsmaatregelen die we willen nemen op het vlak van drugs, tabak en alcohol zullen beschreven staan in het Vlaams Actieplan Tabak, Alcohol en Drugs 2009-2015. Dat plan is opgesteld op basis van de conclusies van de gezondheidsconferentie van 2006. Het is mee ontwikkeld door een werkgroep waarin belangrijke actoren vertegenwoordigd waren en het is getoetst aan heel wat organisaties uit het werkveld. Het is mijn bedoeling om met dat plan zo gauw mogelijk naar de commissie te komen. Het zal nog een drukke commissieagenda worden de volgende week. Alles zit nu in de eindfase.

Naar aanleiding van deze vraag om uitleg wil ik toch al een en ander zeggen. Het plan vertrekt van de vaststelling dat we met een probleem zitten op het vlak van drugsgebruik bij jongeren. Het gaat voornamelijk om cannabis, maar er zijn aanwijzingen dat er ook andere illegale drugs, bijvoorbeeld cocaïne, in opmars zijn. Aan de basis van die evolutie ligt waarschijnlijk de daling van de prijzen en de banalisering van het gebruik in de media. Er is geen reden tot onmiddellijke paniek, maar wel tot alertheid.

Als we dit vergelijken met de buurlanden, dan zitten we ongeveer in de middenmoot van de Europese trend. We zijn gelukkig geen uitschieter, maar dat neemt niet weg dat de cijfers bijzonder hoog zijn en dat sommige signalen die we krijgen, zorgwekkend zijn. Mochten we de komende tien jaar dezelfde evolutie doormaken in het cocaïnegebruik als in de jaren 90 met cannabis, dan zou dat een bijzonder slechte zaak zijn.

Ik wil enkele krachtlijnen van het actieplan naar voren schuiven. Een eerste zaak is dat we in al onze communicatie de normatieve dimensie helder moeten maken. Mensen moeten duidelijk weten wat we van hen verwachten. Dat is gewoon niet beginnen met gebruik. Hier deel ik de mening van mevrouw Claes. Dat is de basisinstelling, ook van u mevrouw Van Steenberge, en ik vermoed ook van de andere collega's. Voor wie begonnen is met gebruik, is stoppen de boodschap. Dat is een heel eenvoudige communicatieve boodschap, maar misschien is het goed dat we ze toch nog eens uiten.

Op het gebied van preventie hebben we geen gebrek aan methodieken die effectief en uitvoerbaar zijn. Een ervan is drugsbeleid op school, dat in uitvoering is. Ook op het gebied van vroege interventie is er heel wat

expertise. Een ander aspect dat aan bod zal komen in het meerjarenplan is een betere rolverdeling tussen de organisaties die momenteel aan drugspreventie doen. Overheden moeten ook veel beter met elkaar samenwerken om hun beleid op elkaar af te stemmen.

Er zijn heel veel soorten onduidelijkheid, als het over de Drugswet gaat. Er is de onduidelijkheid over de juridische kant van de zaak: mag het of mag het niet? Op het niveau van de regelgeving zelf is er in feite niet veel onduidelijkheid. Voor minderjarigen geldt dat alle drugs, ook cannabis, verboden zijn. Zowel het bezit als het gebruik als de verkoop is verboden, of met andere woorden: altijd en in alle omstandigheden. Ook voor volwassenen zijn alle drugs verboden, maar de onduidelijkheid begint bij het vervolgingsbeleid. Omdat het bezit van kleine hoeveelheden cannabis de laagste vervolgingsprioriteit krijgt, ontstaat minstens de indruk dat het product voor een groot deel gelegaliseerd is. Vanuit mijn bevoegdheid als minister van Volksgezondheid kan ik natuurlijk heel weinig veranderen aan die situatie. Ik kan de toestand aankaarten bij de federale collega's van Binnenlandse Zaken en van Justitie. Vrij recent werd een algemene cel drugs opgericht en er is ook de interministeriële conferentie drugs. Het probleem werd daar in het verleden al aangekaart en ik heb de voorbije weken een brief zien passeren waaruit blijkt dat het onderwerp opnieuw op de agenda staat.

Een ander soort onduidelijkheid betreft de schadelijke effecten van het gebruik van cannabis. De gezondheids-experts zijn er heel duidelijk over: cannabis is een heel schadelijk product, het is minstens even slecht voor de gezondheid als tabak en het verhoogt het risico op allerlei sociale, maar vooral ook psychologische problemen. Het werkt verslavend, ook dat is bewezen, en bij alle mensen die ooit in hun leven minstens één keer cannabis gebruikten, ontwikkelen zich minstens tien percent meer afhankelijkheidsproblemen. We weten dat die realiteit maar mondjesmaat bij de bevolking doordringt. Velen geloven nog steeds in de mythe dat een jointje nu en dan, geen kwaad kan. Zulke mythes doorbreken, is natuurlijk geen evidentie en vraagt tijd, geld en medewerking van de hele samenleving en van de media, maar is wel nodig.

We kunnen niet iedereen aan het verstand brengen dat illegale drugs verboden zijn, gevaarlijk en schadelijk voor de gezondheid, en zelfs als we dat zouden kunnen, is dat nog geen garantie voor gedragsverandering. De ervaringen met tabak tonen aan dat er veel meer nodig is, met name een beleid van aanbodsbeperking en een repressief sluitstuk. Bovendien zullen er altijd mensen zijn die drugs gebruiken, juist omdat ze verboden en gevaarlijk zijn, maar ik moet zeggen dat ik denk dat die groep zeer klein is.

In uw laatste vraag vraagt u wat ik vind van het idee van het gratis analyseren van de partydrugs in een speciaal opgericht toegangspunt als mogelijk preventie- en

sensibiliseringsmiddel tegen het gebruik. Ik zie geen heil in het opzetten van dergelijke initiatieven. Ik ben het ermee eens dat ze een vals gevoel van veiligheid creëren bij de gebruikers. Ook drugs die niet verontreinigd zijn, blijven erg schadelijk voor de gezondheid en zijn bovendien illegaal. We organiseren ook geen workshops waar mensen kunnen laten controleren of hun illegale wapens nog goed functioneren, we zullen dat dus evenmin voor drugs doen.

Naast de principiële bezwaren zijn er ook een aantal praktische moeilijkheden. Ervaringen met dergelijke initiatieven, vooral in het Franstalige landsgedeelte, hebben uitgewezen dat de organisatie van een dergelijk initiatief erg complex is en bovendien heel duur. Het aantal testen per jaar dat men zou kunnen doen op vraag van gebruikers, is heel hoog en de prijs per test is ook niet goedkoop. Zowel vanuit principieel als vanuit budgettair oogpunt is dit, wat mij betreft, de volgende jaren zeker en vast geen prioriteit.

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Mevrouw de minister, ik dank u voor uw uitgebreid antwoord. In verband met het gedeelte over het beleid, wacht ik uw plan af om er verder over te discussiëren.

U sprak van een interministeriële conferentie waar u dit probleem bij uw collega's, onder meer de minister van Justitie, zult aankaarten. Ik kijk uit naar de resultaten van dat gesprek en ik ben benieuwd wat de minister van Justitie denkt over de onduidelijkheid met betrekking tot het vervolgingsbeleid, want het is toch wel de huidige minister van Justitie, Stefaan De Clerck, die als eerste de omzendbrief heeft gestuurd over het drugsbeleid en de verlaging van de prioriteit in verband met de vervolging. Ik ben dus benieuwd wat hij zal zeggen over die onduidelijkheid.

Ik ben blij om te vernemen dat het niet alleen CD&V is die niet meegaat met het voorstel van de heer Wille, want in de kranten stond dat hij alle partijen, behalve CD&V, meekreeg. Blijkbaar zijn er nog anderen die hun bedenkingen hebben.

Mevrouw Van der Borght, in het voorstel stond duidelijk dat de heer Wille het zag als een preventie- en sensibiliseringsmiddel. Misschien moet u ook eens praten met uw collega over de juiste bedoeling van zijn voorstel.

Mevrouw Vera Van der Borght: Ik heb niet gezegd dat dat niet zijn bedoeling was, maar wel dat het niet zijn hoofddoel was. Alle middelen voor preventie en sensibilisatie zijn welkom, maar dit was niet het hoofddoel van zijn voorstel. *(Opmerkingen van de heer Van Malderen)*

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Mijnheer Van Malderen, u stelt dat het om alle regeringspartijen ging, maar het is nogal onduidelijk waar het voorstel zou worden ingediend. De heer Wille heeft overigens ook niet gezegd over welke regering het ging, het kon ook om de Vlaamse Regering gaan. We zullen wel zien wie meedoet en wat de bedoeling zal zijn.

Mijnheer Van Malderen, u stelde ook dat er geen onduidelijkheid was in verband met de strafwet. De wet zelf is niet onduidelijk, maar er bestaat onduidelijkheid in verband met het vervolgingsbeleid. Ik kan alleen maar afgaan op wat experts zeggen en ik heb op 6 december 2008 een persconferentie over drugs in Oost-Vlaanderen georganiseerd, samen met de directeur van De Pelgrim en met de korpschef van de politiezone Erpe-Mere/Lede. Het belangrijkste dat toen gezegd werd, ging over de onduidelijkheid, ook bij de jongeren, over wat wel en wat niet mag. Voor ons is het misschien eenvoudig om de wetgeving te lezen en te begrijpen, maar in het algemeen vindt men die onduidelijk. Ik ben niet de enige die dit zegt, ook de directeur van De Pelgrim had het over onduidelijkheid bij de jongeren – het is dus geen mythe.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: We mogen niet vergeten vanwaar we komen. Vroeger was er een verschil van dag en nacht, afhankelijk van het gerechtelijk arrondissement. Ik kom uit het groot gerechtelijk arrondissement Dendermonde, waar men bijzonder streng optrad. Af en toe werd zelfs de vraag gesteld of het psychisch en sociaal verantwoord was om zo streng op te treden. In andere gerechtelijke arrondissementen – denken we aan Brussel en andere grootsteden – houdt het beleid zoals het vandaag wordt geformuleerd een verstrenging in in vergelijking met de eerdere situatie. Dit is een federale discussie, maar vroeger was er sprake van een totale willekeur met grote verschillen per arrondissement.

Het antwoord van de minister is zonneklaar. We zouden het bijna van de daken moeten schreeuwen dat voor wat de minderjarige betreft er geen discussie mogelijk is: alles is verboden. We stellen trouwens in alle enquêtes vast dat het grote gebruik op cannabis slaat. Ik herhaal dat er voor heel die groep van gebruikers geen discussie mogelijk is: verboden! Voor een andere groep gebruikers is er een interpretatieve marge. Niemand kan voor u uitrekenen wat sociale overlast betekent of problematisch gedrag. Net zoals bij andere misdrijven gaat het om de interpretatie van de magistratuur. Ik wijs er nogmaals op dat we van een situatie komen waarbij er een grote geografische willekeur bestond. Die is nu vervangen door duidelijkheid voor wat jongeren betreft en door richtlijnen – het is een verdienste dat ze er zijn – voor wat de meerderjarigen betreft.

– *De heer Luc Martens, voorzitter, treedt als voorzitter op.*

Ik wil nog even aansluiten bij wat de minister heeft verteld over de invloed van cannabisgebruik op de gezondheid en vooral over de risico's die ermee gepaard gaan. Het is ook zo – en op die groep zijn we een beetje minder gefocust – dat het risico het grootst blijkt te zijn bij adolescenten. Uit de literatuur blijkt dat bij de groep jongeren in de late tienerjaren, de grootste problemen inzake ontwikkelingsstoornissen worden vastgesteld. Het wetenschappelijk onderzoek is nog niet zo ver gevorderd dat men precies kan duiden waarop dit betrekking heeft, maar het lijkt me toch een doelgroep te zijn die speciaal geïsoleerd dient te worden gezien het gezondheidsrisico. Het lopende programma inzake cannabisgebruik richt zich echter vooral tot een iets jongere leeftijdsgroep en is er meer bepaald op gericht om het gebruik zelf tegen te gaan of dus aan primaire preventie te doen. Ik wil er dan ook voor pleiten om de inzichten die mondjesmaat binnenkomen en wijzen op een verhoogd risico bij de adolescenten, op te nemen in de preventie-inspanningen.

Mevrouw Veerle Heeren: Ter informatie: de interministeriële conferentie vindt plaats op 2 maart.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Hans Schoofs tot mevrouw Veerle Heeren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het opheffen van het rookverbod in het gemeenschapscentrum De Hutten

De voorzitter: De heer Schoofs heeft het woord.

De heer Hans Schoofs: Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, de instellingen voor bijzondere jeugdzorg kenden de afgelopen jaren wellicht verschillende regimes inzake roken. In De Hutten in Mol was er een absoluut rookverbod. De jongeren hadden met dat rookverbod leren leven, ze respecteerden het zo goed als probleemloos. Ik heb ook reacties gehoord van het personeel en volgens hen was er de afgelopen jaren zo goed als geen vraag om te mogen roken. Wanneer werd uitgelegd dat er een rookverbod gold, werd dat aanvaard – soms met wat morren, maar dat gebeurt wellicht meer in een dergelijke instelling.

Nu wordt deze instelling geconfronteerd met een regime dat naar verluidt wordt opgelegd door uw ministerie. Het gaat om een systeem van zeven rookmomenten per dag. Er wordt nu dus gevraagd om die rookmomenten te organiseren voor de jongeren. Voor de duidelijkheid: het betreft minderjarige jongeren. De vraag is of dit echt nodig is.

De argumenten die ze aanhalen om dit rookverbod niet te herzien en die ik zelf ook aanvoer, zijn de volgende.

In dit parlement hebben we onlangs voor een absoluut rookverbod in alle Vlaamse scholen gestemd, waardoor het zelfs niet meer toegelaten is om in een rookruimte te roken. Natuurlijk blijft ook het aspect van de gezondheid tellen. Bij jongeren tussen 16 en 18 kan toch moeilijk worden gesproken van een grote rookverslaving. Als het al om een verslaving gaat, dan is die wellicht nog omkeerbaar. Jongeren, ook wanneer ze geplaatst worden in een dergelijke instelling, moeten misschien eens vaststellen dat niet roken ook leefbaar kan zijn. Dat gaat misschien gepaard met ontwenningverschijnselen: de zin om te roken zal wel aanwezig blijven, maar goed. Er is ook het aspect van de niet-rokende jongeren die in contact komen met de rokende jongeren en dan een soort kopieergedrag vertonen. Ten slotte is er ook de organisatie inzake brandveiligheid indien roken wordt toegelaten in dergelijke instellingen.

Mevrouw de minister, is de ingevoerde regel van zeven toegelaten rookmomenten in de instellingen voor bijzondere jeugdzorg, onomkeerbaar voor alle instellingen? Zo nee, vindt u zeven rookmomenten dan een absolute must en is dit organisatorisch haalbaar in een dergelijke instelling?

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Mevrouw Sonja Claes: Ik stel me gewoon de vraag of een administratie in een dergelijke materie tussenbeide moet komen. In heel wat openbare plaatsen geldt een rookverbod, net zoals in scholen. Hoe komt het dat een administratie daarover beslist? Ik vind het een heel eigenaardige evolutie dat een administratie op Vlaams niveau bepaalt op welke manier het roken wordt georganiseerd in een voorziening. Gebeurt dat ook in andere voorzieningen? Ik vind dit een heel eigenaardige manier van werken.

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Ik wil me kort aansluiten bij deze vraag. Ik vind het toch ook vreemd dat terwijl er zoveel moeite wordt gedaan om iedereen van het roken af te brengen en er zoveel preventiecampagnes worden gevoerd om het roken te laten, een richtlijn van de administratie zou bepalen dat minderjarigen rookmomenten krijgen in een gesloten instelling. Als dat werkelijk het geval is, begrijp ook ik dit niet goed.

De voorzitter: Mevrouw Van der Borgh heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Ik sluit me hierbij aan. Ik ben ook heel benieuwd naar het antwoord van de minister. Ik heb enigszins dezelfde bedenking als de andere sprekers. Er worden inderdaad heel wat campagnes gevoerd om roken af te raden in de scholen. Daarnet hadden we al over drugs. We hebben alle moeite van de wereld gehad om dit te doen in de horeca, met alle gevolgen van

dien, en nu zouden we als overheid het tegenovergestelde doen. Dat lijkt me wat vreemd, maar ik wil het antwoord van de minister afwachten.

De voorzitter: Minister Heeren heeft het woord.

Minister Veerle Heeren: Ik zal proberen u niet al te zeer te verrassen.

Roken is ongezond: laat dat duidelijk zijn. Preventie van roken op alle mogelijke manieren is heel belangrijk. Deze maatregel heeft absoluut niets te maken met een campagne om jongeren tot roken aan te zetten of zo. Roken is echter maatschappelijk nog steeds toegelaten. Het is niet zo dat men niet meer mag roken. Er zijn wel rookverboden op heel veel vlakken, maar roken is nog altijd toegestaan.

Mijnheer Schoofs, de rookfacilitering waarover u het hebt, moet u enigszins zien in het kader van het algemene beleid dat erop gericht is dat alle jongeren die geplaatst zijn in onze gemeenschapsinstellingen op eenzelfde wijze worden behandeld, ongeacht de campus waar ze verblijven en dus ook als ze verhuizen van de ene campus naar de andere. Dat is niet onbelangrijk.

Op de andere campussen, De Markt in Mol en De Zande in Beernem en Ruiselede, geldt inderdaad een rookbeleid. Het is alleen in De Hutten dat er een absoluut rookverbod was. Ook in De Grubbe is er een rookbeleid. De lijn die onze administratie heeft besloten te trekken, is dat elke campus best hetzelfde rookbeleid voert. De invoering van duidelijk afgelijnde rookmomenten moet dus enigszins in dat perspectief worden bekeken. Als jongeren verhuizen van de ene instelling naar de andere, moet er sprake zijn van een rode draad, zodat ze niet plots met een totaal rookverbod worden geconfronteerd.

Dat rookbeleid is volledig in overeenstemming met het rookverbod dat geldt voor alle Vlaamse scholen. Ook voor de jongeren die zijn geplaatst in gemeenschapsinstellingen geldt een absoluut rookverbod tijdens de schooluren. Het rookbeleid is in overeenstemming met de federale wetgeving met betrekking tot de verkoop van tabaksproducten aan jongeren onder zestien jaar. Voor die jongeren geldt in gemeenschapsinstellingen dus een rookverbod.

Mijnheer Schoofs, uw bezorgdheid over kopieergedrag die ook blijkt uit de schriftelijke versie van uw vraag, lijkt me wat te verregaand. U gaat uit van de premisse dat niet-rokende jongeren buiten de gemeenschapsinstelling opgroeien in een volledig rookvrije ruimte. Dat is al evenmin het geval. De weerbaarheid van jongeren ten aanzien van gezondheidsrisico's verbonden aan roken, wordt volgens ons niet vergroot door hen compleet af te schermen van een werkelijkheid die helemaal anders is.

U bent ongerust over de brandveiligheid. Ik wil u verzekeren dat geplaatste jongeren enkel onder rechtstreeks toezicht van de begeleiders en in open lucht mogen roken, en dat het bezit van tabakswaaren voor alle residenten zeker en vast absoluut verboden is.

U vraagt me of ik vind dat die zeven rookmomenten een absolute must zijn, en of dat haalbaar is. Het aanbieden van zeven rookmomenten per dag hoeft organisatorisch zeker niet tot problemen te leiden. Dat blijkt ook uit het feit dat een dergelijke maatregel al van kracht is in andere, ook gesloten campussen van de gemeenschapsinstellingen. Op zich zijn die zeven rookmomenten natuurlijk geen absolute norm, maar het resultaat van overleg en een consensus die werd bereikt op afdelingsniveau. Ik wil me niet vastpinnen op die zeven momenten, maar onze lijn is wel dat er een gelijke behandeling moet zijn voor alle geplaatste jongeren in openbare instellingen.

De voorzitter: De heer Schoofs heeft het woord.

De heer Hans Schoofs: Mevrouw de minister, ik dank u voor uw antwoord. Toch heb ik nog een aantal bedenkingen. U zegt een bepaalde lijn te willen aanhouden in alle instellingen van die aard. Het hoeft echter geen probleem te zijn dat een jongere, als hij van de ene instelling naar de andere verhuist, met een ander regime op het vlak van roken wordt geconfronteerd. Ook op andere vlakken is het regime anders voor wie verhuist van een gesloten instelling naar een open instelling.

Mijn excuses, maar wat dat betreft, volg ik uw redenering dus niet. Het lijkt me logisch dat jongeren in een bepaalde instelling de eigenheid van die instelling moeten respecteren. Een gesloten instelling zal ook andere vrijheden meer beknotten dan een open instelling. Van het argument dat er een bepaalde lijn moet worden aangehouden, zie ik dus niet echt de logica in.

Ik heb nogal wat contact gehad met het personeel van de instelling. Die mensen zeggen me dat er een draagvlak en draagkracht was voor dat rookverbod, ook bij het personeel. Ook het personeel paste dat met een zekere standvastigheid toe. Ze waren eigenlijk ook overtuigd van de positieve kanten van dat rookverbod. Ze zijn op geen enkele wijze betrokken bij het invoeren van die regel. Die was enigszins door hogerhand opgelegd.

Ik geef hier een aantal argumenten. Ik wijs ook op de bedenking van mevrouw Claes. Ze vroeg waarom dergelijke dingen zo strikt van bovenaf door de administratie moeten worden opgelegd. Het kan toch niet dat we in dergelijke instellingen alles tot in het kleinste detail van bovenaf regelen. Het moet perfect mogelijk zijn om, vanuit de lokale pedagogische benadering, een aantal zaken zelf te bepalen. Dat getuigt ook van respect voor het personeel van een dergelijke instelling, en ook voor de directie ervan. We moeten mensen op een bepaald

ogenblik ook wat verantwoordelijkheid kunnen geven met betrekking tot de invulling van een bepaald regime. Dan heb ik het niet over de belangrijke zaken, die inderdaad door hogerhand moeten worden geregeld. Er zijn echter argumenten, zoals gezondheidsredenen, om een rookverbod in stand te houden in deze gesloten instelling. Dat kan perfect.

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Mevrouw de minister, uw antwoord heeft me inderdaad verrast. De vraag van de heer Schoofs of er wel een rode draad nodig is in de diverse instellingen, is terecht. De ene instelling heeft ook andere principes over andere onderwerpen. Als er al een rode draad moet zijn, dan lijkt me dat die rode draad een totaal rookverbod in alle instellingen zou moeten zijn. Ik zie nog altijd niet in hoe dat te rijmen valt met de preventiecampagnes die worden gevoerd om roken zo veel mogelijk te ontraden. U stelt dat we schoolgaande kinderen na de schooluren al evenmin volledig kunnen vrijwaren van het roken, maar die kinderen vallen nog altijd onder de verantwoordelijkheid van hun ouders. Als ze thuis zijn, zullen het toch nog altijd de ouders zijn die beslissen of er in huis mag worden gerookt. In een gesloten instelling hebben die ouders die verantwoordelijkheid ten opzichte van hun kinderen niet meer. Ik vraag me af of ze bij die maatregel worden betrokken. Moeten ze toestemming geven aan hun kinderen om te roken in die instellingen? Ik vind dat een belangrijk principe. Als de verantwoordelijkheid van de ouders mee in rekening wordt gebracht, moeten ze wel hun toestemming geven.

De voorzitter: Minister Heeren heeft het woord.

Minister Veerle Heeren: We verschillen duidelijk van mening. De rode draad is inderdaad dat er een gelijke behandeling zou zijn in al die instellingen. Dit is eigenlijk een consensus die voortvloeit uit het overleg van de voorbije maanden. Ik wil me daar ook aan houden. Tijdens de schooluren is het inderdaad verboden, maar buiten de school is er die regeling.

De betrokkenheid van de ouders is wat dit betreft niet gevraagd.

We kunnen mensen niet verbieden te roken. We willen ook vermijden dat er morgen stiekem wordt gerookt, zonder dat er controle is. Dan verkiezen we rookmomenten, die dan ook gecontroleerd zijn.

Ik ben een groot tegenstander van roken in het algemeen, maar dat is persoonlijk. Het heeft niets met het beleid te maken. Hier gaat het echter over een bepaald publiek dat verblijft in gemeenschapsinstellingen. We hebben geprobeerd een consensus te vinden tussen al die instellingen.

De heer Hans Schoofs: Mevrouw de minister, ik kan u volgen als u zegt te proberen een lijn aan te houden in uw beleid. Ik ben het daar volledig mee eens, maar hier is dat te detaillistisch. Ik vind het een beetje te betuttelend. Bovendien meen ik een aantal ernstige argumenten te hebben gegeven. Ik durf u te vragen om even uw oor te luisteren te leggen bij de afdeling en misschien, aan de hand van de argumenten die ik heb aangereikt, toch nog eens even een evaluatie te doen met de betrokkenen.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Mevrouw Sonja Claes: Ik wil nog heel even een opmerking maken. Een instelling voor volwassen mentaal gehandicapten, een vzw, telt misschien vijftien leefgroepen van volwassen mentaal gehandicapten. Elke leefgroep bepaalt zelf op welke manier wordt omgegaan met roken in die leefgroep. Dat is eigenlijk vergelijkbaar. Binnen de leefgroep wordt afgesproken hoe men omgaat met roken en met gestructureerde rookmomenten. Ik kan me immers voorstellen dat er gestructureerde rookmomenten moeten worden gecreëerd. Maar op dergelijke momenten zijn het de mensen die samenleven, die eigenlijk bepalen hoe ze daarmee omgaan. Dat er een algemene regel voor iedereen wordt opgelegd, is eigenlijk het punt van de discussie. Als De Hutten roken niet toestaat, dan vind ik dat de keuze van De Hutten. Dat is dan overeengekomen met de begeleiders die verantwoordelijk zijn voor die groep.

Minister Veerle Heeren: Mijnheer Schoofs, ik wil uw suggestie in overweging nemen en dat nog eens bekijken.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Vera Van der Borght tot mevrouw Veerle Heeren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de eenheid van loket voor personen met een handicap met betrekking tot ondersteuningsmaatregelen inzake tewerkstelling

De voorzitter: Mevrouw Van der Borght heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borght: Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte leden, personen met een handicap die door de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) worden begeleid naar een arbeidsplaats en daarvoor een beroep moeten doen op een of andere vorm van ondersteuning, worden onderworpen aan een onderzoek, naast het onderzoek verricht door het multidisciplinaire team voor hun aanvraag bij het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH). Voor de tewerkstelling van personen met een handicap werd overgedragen naar de

VDAB, gebeurden die onderzoeken met betrekking tot arbeidshandicaps door de multidisciplinaire teams, in het kader van een aanvraag aan het VAPH.

Die opsplitsing heeft uiteraard tot gevolg dat personen met een handicap tweemaal een onderzoek moeten ondergaan. We pleiten allemaal voor één loket, maar voor deze Vlaamse bevoegdheden wordt teruggegaan naar twee loketten. Eigenlijk zetten we zo een stap achteruit, terwijl we net als doel hebben om die mensen niet voor elke tegemoetkoming of elk voordeel waarop ze recht hebben, aan een nieuw onderzoek te onderwerpen. We weten allemaal dat dit voor de betrokkenen steeds een vrij pijnlijke zaak is.

Mevrouw de minister, kunt u, in samenspraak met de minister van Werk, ervoor zorgen dat er opnieuw sprake zou zijn van één onderzoek door de multidisciplinaire teams voor personen met een handicap die een beroep doen op ondersteuningsmaatregelen? Zult u initiatieven nemen om informatie die wordt gebruikt voor één beslissing, zoals voor de toekenning van zorg, dan ook te gebruiken voor de toekenning van ondersteuning in de arbeidssector, onder meer door overlappingen in die onderzoeken, vooral bij personen met een hoge ondersteuningsnood, weg te werken? Bent u bereid werk te maken van een systeem voor het overdragen, uitwisselen en combineren van dossiergegevens, waardoor de noodzaak aan meerdere onderzoeken overbodig wordt?

De voorzitter: Minister Heeren heeft het woord.

Minister Veerle Heeren: Mevrouw Van der Borght, ik moet negatief antwoorden op uw eerste vraag of ik samen met de minister van Werk kan komen tot één onderzoek door de multidisciplinaire teams voor personen met een handicap die een beroep doen op ondersteuningsmaatregelen. Dat kan niet. Omdat er afspraken gemaakt zijn over de uitwisseling van dossiergegevens zal er niet opnieuw worden overgegaan tot één onderzoek door de multidisciplinaire teams. Dat heeft ook te maken – gelet op het specifieke onderzoek – met de zorgvraag: werk, of zorg- of hulpmiddelen. Ik kom daar nog op terug.

In het 'service level agreement' (SLA) tussen de VDAB en het VAPH zijn er bij de overgang van bevoegdheden afspraken gemaakt over de transfer van gegevens bij de overdracht en na de overdracht van bevoegdheden. Het VAPH bezorgt op geregelde basis informatie aan de VDAB. Dat gaat onder andere over handicaperkenning, de beslissing over de gestelde zorgvragen, het profiel van de persoon met een handicap opgesteld door het multidisciplinaire team en door het VAPH toegekende interventieniveaus en functiebeperkingen.

Bovendien is er een structureel overlegorgaan geïnstalleerd tussen enerzijds het beleidsdomein Welzijn,

Volksgezondheid en Gezin en anderzijds het beleidsdomein Werk en Sociale Economie. Dat is een permanent en regelmatig overleg dat geconcretiseerd wordt via het managementcomité van het VAPH en de afdeling Werk en Sociale Economie. Het doel van het comité is om de SLA of dienstenovereenkomst te evalueren en aanbevelingen te formuleren om te komen tot een betere aansturing van de samenwerkingsovereenkomst.

De voorzitter: Mevrouw Van der Borght heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borght: Ik dank u voor uw antwoord, mevrouw de minister. Ik krijg de indruk dat mijn vraag overbodig is. De signalen die mij bereikten, toonden natuurlijk het tegendeel aan, anders zou ik de vraag niet stellen. Misschien ligt het aan de manier van werken. Misschien is er wel een goed kader gecreëerd door de ministers, maar faalt dat op de werkvloer. Misschien moeten we dat eens navragen. Ik zal dat zeker doen en het u eventueel signaleren.

Minister Veerle Heeren: Ik zal zelf de vraag stellen aan het management. Ik heb die signalen in elk geval niet ontvangen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Vera Jans tot mevrouw Veerle Heeren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de psychologische begeleiding bij fertiliteitbehandelingen

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Mevrouw Vera Jans: Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, dames en heren, deze vraag gaat over koppels met een kindwens. Bij een groot aantal koppels blijft de gewenste zwangerschap uit. In het algemeen wordt geschat dat ongeveer een op zes koppels deze problemen ondervindt.

Op medisch vlak is er gelukkig heel wat mogelijk. Soms met succes, vaak zonder. De medische onderzoeken en ingrepen, de vele dokters- en ziekenhuisbezoeken, het lange wachten: iedereen erkent dat dit een lang en belastend proces is.

Als mensen in een fertiliteitcentrum terechtkomen, zitten ze vaak met veel vragen. Medische vragen, maar ook heel concrete zoals over de behandelingsmogelijkheden, de gevolgen, de impact en daarnaast heel wat financiële en praktische vragen.

De behandeling op zich is emotioneel belastend. Men leeft gedwongen op het ritme van het ziekenhuis. Men

moet zich op regelmatige tijdstippen aanmelden. Als bepaalde waarden goed staan, moet men meteen naar het ziekenhuis kunnen vertrekken. Veel koppels zitten een tijdlang in een procedure en dat is niet vanzelfsprekend. Dat geldt voor het werk, ook voor de relatie, om nog niet te spreken over de fysieke en mentale draagkracht. Daarnaast blijven de kosten niet gering, ondanks de tussenkomst van het ziekenfonds. Het gaat, kortom, om een gecompliceerd probleem.

Volgens mij is er een gebrek aan aandacht voor de impact van deze nieuwe technologieën op het leven van de mensen die deze behandelingen ondergaan. De emotionele ondersteuning in de fertiliteitcentra is zeer verscheiden. In de meeste centra kan men vlot terecht bij een verpleegkundige of vroedvrouw. Sommige centra hebben psychosociale ondersteuning, andere niet.

Mevrouw de minister, erkent u het belang van psychosociale ondersteuning bij vruchtbaarheidsbehandelingen? Wilt u hieromtrent een beleid ontwikkelen of projecten stimuleren of opzetten?

Gelet op de verscheidenheid ervan, wilt u het huidige aanbod in kaart brengen? We hebben nood aan een overzicht. Bent u bereid middelen vrij te maken om het aanbod eenvormig te maken of te stroomlijnen? Elk koppel dat een beroep doet op een fertiliteitcentrum, moet kunnen rekenen op eenzelfde basisaanbod psychosociale ondersteuning.

De voorzitter: Mevrouw Van Linter heeft het woord.

Mevrouw Greet Van Linter: Dit is een prangend probleem. Ik heb mijn oor te luisteren gelegd. Ik ken een aantal mensen die met fertiliteitbehandelingen en in-vitrofertilisatie te maken hebben. Er schort ontzettend veel op dat vlak. Men heeft een persoonlijke consultant, maar die beperkt zich meestal tot het medische: welke behandelingen wanneer moeten gebeuren en hoe de spuiten moeten worden gezet. Men krijgt een telefoonnummer van de medische consultant maar hij is niet altijd aanwezig of te bereiken.

Voor het psychische aspect worden de patiënten vaak doorverwezen naar een psycholoog of therapeut in de privésfeer, niet van het centrum zelf. Het financiële plaatje van de behandeling is niet min. Als men dan ook nog een privétherapeut moet betalen, lopen de kosten nog op. In de praktijk zoeken patiënten vaak contact met elkaar op internetfora om te praten, om dingen te weten te komen of om hun hart eens te luchten. In het centrum waar ik echo's van opvang is het de politiek om de behandeling meer te spreiden in de tijd als het te zwaar en psychisch belastend wordt, eerder dan de patiënt door te sturen naar een psycholoog, want er zijn ook nog de wachtlijsten in die centra. Psychische hulp zoeken wordt echt niet aangemoedigd. Dat is een ware lacune.

Meestal moet men telefoneren voor de resultaten. Men krijgt vaak bot of droogweg een antwoord. Voor het personeel is dat gewoon werk, het is de normaalste zaak van de wereld om een paar resultaten per telefoon te geven. De psychische impact aan de andere kant van de lijn wordt echt onderschat.

Welke maatregelen gaat u nemen om die broodnodige ondersteuning te stimuleren en te faciliteren, rekening houdend met de zware behandeling, zowel fysiek, als psychisch als financieel?

De voorzitter: Minister Heeren heeft het woord.

Minister Veerle Heeren: Vruchtbaarheidsbehandeling is meer dan het wegnemen van eicellen, manipulatie ervan in labs en het terugplaatsen van embryo's. U stelt een terechte vraag. De psychosociale begeleiding in de vorm van het informeren van patiënten maar ook het omgaan met de emotionele beleving ervan, is zeker en vast een onderdeel van de vruchtbaarheidsbehandeling.

Op dit moment zijn daarvoor geen projecten gepland. Ik wil de link maken naar de centra zelf. De fertiliteitbehandelingen mogen vandaag enkel in erkende centra gebeuren. Er is een zogeheten zorgprogramma 'reproductieve geneeskunde', dat we erkennen als zorgaanbod van een academisch of universitair ziekenhuis. Om erkend te kunnen worden moet dat zorgprogramma beantwoorden aan bepaalde normen. Op die normen voert Vlaanderen controle uit. De normen voorzien expliciet ook in de psychosociale, juridische en morele begeleiding van patiënten door hulpverleners die daarvoor gekwalificeerd zijn. Dat moet de patiënt in staat stellen om de informatie die hij krijgt te verwerken en de problemen op te vangen.

In de fertiliteitcentra wordt het aspect van zorgverlening vooral waargenomen door artsen met bijzondere expertise in de fertiliteitbehandeling. Er zijn ook psychologen om de patiënten bij te staan. Ze zijn getraind en ervaren in deze specifieke opvang. Dat is een soort basisaanbod van psychosociale ondersteuning. De patiënten die ten gevolge van de behandeling een psychische problematiek ontwikkelen, zoals depressie, worden voor opvang en behandeling naar gespecialiseerde centra verwezen. Ik denk meer bepaald aan onze centra voor geestelijke gezondheidszorg.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Mevrouw Vera Jans: Ik dank u voor uw antwoord, mevrouw de minister. Ik ben blij dat u de noodzaak van dit soort opvang inziet. Er is inderdaad al een heel aanbod. In de zogenaamde B-centra is haast overal in de nodige opvang voorzien. Fertiliteit is echt wel een booming business. Andere ziekenhuizen beginnen nu ook minimale programma's op te zetten. Het is belangrijk om dat goed te monitoren. Ik verwijs niet naar een concreet geval maar naar een algemene situatie: individuele associaties van

gynaecologen organiseren ook een en ander. Als dat nog verder uitbreidt, moeten we dat stroomlijnen. Ik neem de informatie mee en ben blij dat u het probleem erkent.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Bart Caron tot mevrouw Veerle Heeren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de vorming van welzijnswerkers

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, het sociaal-culturele werk werd in het verleden heel breed ondersteund qua vorming. Er worden nu nog veel doelgroepen uit de welzijnssector mee ondersteund inzake hun educatieve of sociaal-culturele werking. Denk aan de vorming voor personen met een handicap. Maar daar gaat mijn vraag helemaal niet over en ik wil daar geen komma van afdoen of aan veranderen.

Wat me opvalt, is dat een aantal organisaties uit de welzijnssector zelf aan de bel trekken inzake de vorming van hun eigen medewerkers. Het heeft inderdaad iets te maken met een evolutie in het sociaal-culturele werk. De formele educatie of beroepsgerichte vorming die sommige organisaties op zich namen en waarvoor ze werden gesubsidieerd, vertoont een neergaande tendens. Op zich bestaat er een zeer duidelijke taakverdeling. Het sociaal-culturele werk staat in voor de non-formele educatie, de niet-beroepsgerichte vorming, de vrijetijdsvorming, de levensbrede vorming. Daartegenover staat de beroepsgerichte vorming – en dan spreken we van levenslange vorming.

In 2007 heeft de Vlaamse overheid in 70.000 vormingsuren geïnvesteerd die niet arbeidsgerelateerd zijn, dus in het sociaal-culturele werk, voor een behoorlijk bedrag van meer dan acht miljoen euro. Dat is maatschappelijk relevant. Ik doe daar niets aan af.

In schril contrast daarmee staat de geringe steun die de overheid biedt aan organisaties uit de welzijnssector die semi-professionelen en professionelen in de sociale sector willen vormen. Het gaat over organisaties als Zorg-Saam of VCOK (VormingsCentrum voor Opvoeding en Kinderopvang), die sinds jaren vorming aanbieden aan diverse medewerkers, in de kinderopvang bijvoorbeeld, en terecht als sociaal-cultureel vormingswerk werden gesubsidieerd vanwege de aspecten persoonsvorming en maatschappelijke visie op opvoeding. Zij dreigen naar verluidt uit de boot te vallen omdat de regeling van het decreet op sociaal-cultureel vormingswerk de formele vorming uitsluit. Maar het blijft een belangrijke opleiding.

Daarnaast zijn er nieuwe organisaties ontstaan, die vorming aanbieden en die niet in het decreet op sociaal-cultureel vormingswerk zijn opgenomen, zoals Upgrading. Zij worden op geen enkele wijze door de overheid ondersteund. Het gaat wel degelijk over arbeidsgelateerde vormingsuren. Ze ondersteunen de beleidslijnen van de overheid. Ze voeren veranderingen die het beleid wil, in de praktijk uit. Dat vereist specifieke competenties en bijscholing van al hun medewerkers in al die welzijnssectoren.

Tegelijk zijn er allerlei vormen van cheques waarmee ook bedrijven worden gesubsidieerd, om voor hun medewerkers levenslange vorming aan te bieden. Dat zijn vrij grote portefeuilles, en terecht overigens. Merkwaardig genoeg zit de welzijnssector hier geprangd tussen het sociaal-cultureel werk en de bedrijven. Daardoor valt een deel van die vormingsuren uit de boot.

Gelet op de complexiteit van het welzijnswerk, de evoluties en de snelle veranderingen, zou het goed zijn om voldoende vorming te kunnen aanbieden aan die welzijnswerkers, en dit op professionele wijze. Mevrouw de minister, u of de minister van Werkgelegenheid moet de voortgezette vorming voor de medewerkers mogelijk maken.

Mevrouw de minister, waarom worden er vanuit uw departement vandaag geen subsidies gepland voor vorming die wel arbeidsgelateerd is in de welzijnssector? Wordt er gewerkt aan een nieuw legistisch kader? Waarom worden vzw's uitgesloten van het gebruik van de KMO-portefeuille?

Dit laatste punt heb ik nog niet toegelicht. Alleen profitorganisaties kunnen daarvan gebruik maken, vzw's kunnen daar geen beroep op doen. Tussen een economische en een sociaal-culturele maatregel is er een kloof van aanbieders die uit de boot vallen. Die moeten dan commerciële, dure tarieven aanrekenen om hun medewerkers te vormen.

De voorzitter: Minister Heeren heeft het woord.

Minister Veerle Heeren: Mijnheer Caron, er worden wel subsidies gepland voor arbeidsgelateerde vorming, maar die zitten vervat in een totale subsidie voor de social-profitorganisatie. In het kader van een kwaliteitsbeleid wordt aan iedere erkende, maar ook gesubsidieerde voorziening gevraagd om een beleid te voeren inzake vorming, training en opleiding. In die zin worden de social-profitorganisaties geresponsabiliseerd om een vormings-, trainings- en opleidingsbeleid (VTO-beleid) te voeren in hun organisaties.

In het kader van het Vlaams intersectoraal akkoord van social-profitorganisaties van 6 juni 2005 zijn heel specifieke subsidies gepland voor het voeren van een VTO-beleid. Vanaf 2006 is er jaarlijks een budget van 40 euro per voltijddequivalent (VTE) beschikbaar. Dat neemt elk

jaar toe tot 200 euro per VTE. Dat is het bedrag dat in 2010 zal worden uitbetaald. Met andere woorden, er zal dan 15,6 miljoen euro ter beschikking worden gesteld voor managementondersteuning in de hele social-profitsector.

Daarnaast worden nog een aantal ondersteuningsstructuren gesubsidieerd voor onder meer het organiseren van vormingen voor de sectoren waaraan ze ondersteuning moeten bieden. Ik denk bijvoorbeeld aan het Steunpunt Algemeen Welzijnswerk, maar ook de Ondersteuningsstructuur Bijzondere Jeugdzorg, de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG), het vormingscentrum van de OCMW's, en ook het Vlaams Instituut voor Vorming en Opleiding (VIVO) in de social-profitsector. Die vzw ontvangt subsidies van de Vlaamse overheid, net om de opleidingen in die sector te organiseren. Minister Vandenbroucke is bevoegd voor het opvolgen van het sectorconvenant dat met het VIVO is afgesloten.

Op de vraag of er een legistisch kader komt, moet ik negatief antwoorden. Op dit ogenblik wordt daar absoluut niet aan gewerkt. De kmo-portefeuille is één van de instrumenten van het economisch ondersteuningsbeleid. Dat staat in het besluit van de Vlaamse Regering van 19 december 2008 tot toekenning van steun aan kleine en middelgrote ondernemingen voor ondernemersbevordering. Die steunmaatregel is vooral gericht op het verbeteren van de huidige, maar ook toekomstige bedrijfsvoering bij zowel de kleine, als de middelgrote ondernemingen. De vzw's kunnen met andere woorden geen subsidies aanvragen. Die materie behoort tot de bevoegdheid van minister Ceysens.

De heer Bart Caron: Mevrouw de minister, u kiest voor een andere benadering. De organisaties krijgen middelen om te investeren in vorming voor hun medewerkers. Anderzijds worden bepaalde organisaties beperkt gesteund. Die 40 euro die zal stijgen naar 200 euro in 2010 is voor managementondersteuning, en niet voor vaardigheden die te maken kunnen hebben met andere facetten van de job. Daarvoor kan men terecht bij de andere aanbieders die u hebt genoemd.

Minister Veerle Heeren: Dat klopt.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Paul Delva tot mevrouw Veerle Heeren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het televisiegedrag van peuters

De voorzitter: De heer Delva heeft het woord.

De heer Paul Delva: Mevrouw de minister, een wetenschappelijk onderzoek in het vakblad *Acta Paediatrica* van de universiteit van Washington en van het *Seattle Children's Research Institute* naar de taalontwikkeling van peuters die regelmatig televisie kijken, geeft aan dat televisie vaak meer kwaad dan goed doet voor de ontwikkeling van een kind. De onderzoekers waarschuwen voor vertraagde taalontwikkeling en aandachtsproblemen. Dat kreeg een vertaling in een Vlaamse krant onder de veelzeggende titel: "Bumbapeuter praat later."

Het nut van peuterdvd's is ook verre van bewezen. Volgens de onderzoeker Dimitri Christakis loopt de taalontwikkeling vertraging op bij kinderen die verstokte tv-kijkers zijn: kinderen onder één jaar die meer dan twee uur per dag voor tv zitten, zouden zes keer meer kans hebben op een taalachterstand.

Ook de educatieve dvd is vooral een stunt van pr-afdelingen van mediamaatschappijen, zo zegt dit onderzoek. De wetenschapper adviseert de ouders om hun kinderen in hun eerste twee levensjaren vooral met speelgoed, maar ook met de ouders zelf te laten spelen.

Op de beweringen van dit wetenschappelijk onderzoek is een antwoord gekomen van Wouter Duyck, een onderzoeker aan de UGent, met de al even veelzeggende titel: "Bumba schaadt uw peuter niet." Hij geeft aan dat educatieve tv-programma's er integendeel toe kunnen leiden dat kinderen op jongere leeftijd klaar zijn om naar school te gaan. Hij pleit er wel voor om peuters op te voeden met een gezonde mix van voldoende sociale interactie met andere peuters, tv-programma's, boeken, spelen, veel contact met de ouders enzovoort.

Ik behoor zeker niet tot degenen die tv voor kinderen verfoeien. Ik heb zelf drie kleine kindjes en heb dus veel contact met ouders. Het lijkt dat er momenteel een categorie peuters opgroeit, waarvan ik denk dat ze overdadig veel voor de tv worden gezet. Dat druist dan wel in tegen de algemeen verspreide idee dat een mix van activiteiten aangewezen is voor peuters.

Mevrouw de minister, bent u op de hoogte van bovenvermeld wetenschappelijk onderzoek van de universiteit van Washington? Heeft de Vlaamse Regering hierover ook al een gelijkaardige studie laten maken? Zo ja, wat waren hiervan de conclusies? Welke maatregelen neemt u om ouders van jonge kinderen aan te moedigen om hun kinderen niet hele dagen tv te laten kijken? Bestaan er acties die als doelstelling hebben het tv-gedrag van peuters en baby's preventief te verminderen? Welk beleid wordt er ter zake gehanteerd in de door de Kind en Gezin erkende kinderdagverblijven en onthaalouders? Welk advies, bijvoorbeeld inzake het aantal uren dat kindjes tv zouden kijken in een kinderdagverblijf, wordt gegeven door Kind en Gezin? Heeft er al structureel overleg plaatsgevonden tussen uzelf als minister van

Gezin en de minister van Media om dit vraagstuk te behandelen?

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Dit is een interessante vraag en ik wil er een dimensie aan toevoegen, want ik deel deze bezorgdheid. Ik heb zelf kleine kindjes gehad. Mijn jongste is tien. Ook vandaag is het thuis vechten om de tv eens uit te zetten. Gelukkig zijn het ook lezers, sporters en muzikanten en doen ze ook allerlei andere zaken en hebben ze die goede mix die u voorstaat, mijnheer Delva.

Ignace Glorieux, de onderzoeker van vrije tijd aan de VUB, heeft in het kader van longitudinaal onderzoek over tijdsgebruik van mensen, vastgesteld dat het aantal uren tv-kijken jaar na jaar toeneemt. Al ben ik lid van de mediacommissie en vind ik televisie belangrijk, ik ben de eerste om iemand te steunen die pleit voor minder tv-kijken. De diversiteit aan elementen die de opvoeding kunnen beïnvloeden, is een verrijking voor de opvoeding. In milieus waar ouders minder letten op pedagogische diversiteit, wordt veel meer uren tv gekeken. Dat leidt niet altijd tot een verrijking, maar vaak tot een vervlakking.

De overheid wordt niet geacht te interfereren in het private huiskamergedrag van mensen, maar via sensibilisering mogen we toch wel wijzen op die evolutie. Als ex-medewerker in het jeugdwerk heb ik geleerd dat kinderen in hun vrije tijd vooral moeten spelen. Ik deel de bekommernis van de heer Delva.

De voorzitter: Mevrouw De Wachter heeft het woord.

Mevrouw Else De Wachter: Ik vind dit een aangename vraag om over te discussiëren. Ik ben vooral ook benieuwd naar het antwoord omdat ik denk dat het moeilijk te controleren en te meten valt. Hoeveel uren wordt er tv gekeken in de kinderdagverblijven?

Volgens mij is er een onderscheid tussen onthaalmoeders en kinderdagverblijven in hoe ze tegenover tv-kijken staan. Je moet kleine kinderen een goede mix kunnen aanbieden. Ik ben op dat vlak ervaringsdeskundige. Het is niet gemakkelijk om kinderen te overtuigen om niet voor de tv te zitten. Het ene kind heeft daar blijkbaar meer behoefte aan dan het andere. Het is geen probleem van peuters en baby's alleen. Er zijn wel meer doelgroepen waar een leegloop gebeurt als een activiteit tot zes uur 's avonds duurt, omdat dan een bepaald programma begint. Het is veel erger dan dat. Het gaat ook over het sociale isolement.

Inzake sensibilisering kunnen we bepaalde dingen doen, en misschien gebeurt dat al. Ik ben daar niet van op de hoogte. Ik herinner me dat ik als jonge mama de 'Brieven aan jonge ouders' ontving. Misschien kan worden

gedacht aan een samenwerking en kan er aandacht aan worden besteed in die publicatie, die wel gericht is tot de doelgroep: de ouders van peuters en baby's. Voor de iets oudere kinderen, de kleuters en kindjes uit het basisonderwijs, kan aan 'Klasse' worden gedacht.

Ik maak deel uit van een generatie die heel veel uren voor de tv heeft gesleten – MTV kwam toen pas op - en toch is het vrij goed gekomen, we beschikken over taalvaardigheid. We mogen de televisie niet overschatten of onderschatten, we moeten een goed evenwicht vinden. Het is alleen maar de vraag hoe we dat moeten doen. Ik ben er zelf ook nog niet helemaal uit.

De voorzitter: Minister Heeren heeft het woord.

Minister Veerle Heeren: Mijnheer de voorzitter, mijnheer Delva, ik ben in elk geval heel fel gecharmeerd door uw vraag, waarschijnlijk omdat ze velen van ons direct aanspreekt en omdat we misschien allemaal zelf een beetje ervaringsdeskundige zijn, zeker degenen die kinderen hebben.

Ik ben niet op de hoogte van het onderzoek waarnaar u verwees. Ik laat het aan u over om het zo mooi te formuleren. Wel heb ik de opdracht gegeven aan de administratie om die onderzoeken op te vragen en te bekijken, waarna we pas zullen beslissen of we ze kunnen gebruiken als basis. Het wetenschappelijk onderzoek waar we vandaag binnen de administratie over beschikken in verband met dit thema, leidt er in geen geval toe dat we één conclusie kunnen trekken.

Wat alle onderzoekers zeggen, is dat te veel tv kijken niet goed is voor kinderen en dat heel geweldadige programma's in elk geval vermeden moeten kunnen worden, maar misschien kunnen we dat morgen ook zeggen over games. Tijdens deze legislatuur werd geen onderzoek gedaan naar het tv-gedrag bij peuters, ook niet door mijn voorgangers.

U vraagt welke maatregelen we kunnen nemen om jonge ouders aan te moedigen om hun kinderen niet dagenlang naar de tv te laten kijken. Natuurlijk kan ik niet ontkennen dat de tv een heel belangrijke plaats inneemt in het gezinsleven en dat ouders er heel verschillend mee omgaan. We kunnen geen eenduidige richtlijn geven, maar het preventiebeleid ten aanzien van gezinnen met jonge kinderen steunt op een aantal uitgangspunten. Eén ervan is dat kinderen opgroeien in een multimediale wereld, en daarbij is de televisie een onderdeel van het dagelijkse leven. Het is natuurlijk belangrijk om ouders daar bewust mee te leren omgaan. Dit kan een actiepoint zijn binnen het preventiebeleid.

Het kijken naar televisieprogramma's voor kinderen verschilt van leeftijd tot leeftijd en heeft ook te maken met de verschillende ontwikkelingsfasen. Onder de leeftijd van twee jaar beseft een kind niet of onvoldoende wat er te

zien is op een beeldscherm en is het kijkgedrag niet gericht. Kinderen leren door het televisie kijken weinig bij. Ze kunnen wel geboeid worden door kleuren, muziek en geluiden, maar het kijken moet sterk beperkt worden in tijd. Kinderen beschikken immers over een heel geringe concentratie en kunnen er ook heel onrustig van worden. Dat weten we wel uit onderzoek. Voor twee- en driejarigen kan multimedieagebruik, waaronder televisie, heel leerzaam zijn, indien dat natuurlijk is afgestemd op het kind en wordt begeleid door de ouders.

De effecten op taalontwikkeling hebben vooral te maken met de interactie tussen ouder en kind naar aanleiding van het programma en niet zozeer met het televisie kijken op zich: ouder en kind kijken samen en praten over wat er te zien is. Taal wordt op jonge leeftijd geleerd in interactie, veel minder door het televisie kijken zelf, want dat start pas op latere leeftijd. Tv kijken moet beperkt worden in de tijd, en het toestel wordt het best uitgezet als een programma afgelopen is. Televisie op de achtergrond kan het spel van een kind immers storen waardoor het minder lang en minder geconcentreerd kan spelen. Een kind lange tijd voor de televisie zetten, houdt in dat het kind gedurende die periode heel weinig gestimuleerd wordt. Te is nooit goed, en dus is te veel televisie kijken ook niet goed. Met andere woorden: het goed hanteren is belangrijk en dat hoeft niet negatief te zijn.

Mijnheer Delva, Kind en Gezin heeft hierover, in het kader van het preventiebeleid, een dvd gemaakt: 'Kinderkwestie, een digitale kinderwereld: mediegebruik bij baby's en peuters'. Die wordt ook meegegeven in de geboortebox.

Bij het voorbereiden van deze vraag, vroeg ik me af of het Kinderrechtencommissariaat hier in het verleden al rond gewerkt heeft. Misschien is dat een uitdaging voor de komende jaren.

U vraagt welk beleid Kind en Gezin hanteert met betrekking tot de erkende kinderdagverblijven en onthaalouders en welk advies wij geven. Kinderdagverblijven en diensten voor onthaalouders die erkend worden door Kind en Gezin, zijn wettelijk verplicht om een pedagogisch beleid te voeren dat er zeker en vast toe leidt dat de opvang optimale ontplooiingskansen biedt voor elk kind. In het kwaliteitshandboek ontwikkelt Kind en Gezin ook heel duidelijk een visie met het aanbieden van een optimaal pedagogisch klimaat aan de opgevangen kinderen. De kinderopvang is met andere woorden zelf verantwoordelijk om dat concreet in te vullen, te evalueren en bij te sturen. Een beleid met betrekking tot het tv kijken maakt daar ook deel van uit. Wij zullen dit dus niet van bovenaf opleggen, maar we plaatsen het binnen een pedagogisch geheel.

Kind en Gezin ondersteunt de kinderopvang daarbij met onderbouwde informatie over het omgaan met

kinderen in het algemeen, maar ook over het spelen met kinderen in het bijzonder. Algemene aandachtspunten zijn daarbij de keuzevrijheid van de kinderen bij het spelen, het aanpassen van het activiteitenaanbod en het speelgoed aan de leeftijd van de kinderen, maar ook een voldoende afwisseling in het activiteitenaanbod en het speelgoed. Kind en Gezin ondersteunt ook de sector bij de zelfevaluatie door middel van een aantal instrumenten die werden ontwikkeld voor het welbevinden en de betrokkenheid van kinderen in de opvang. Het is aan de hand van die checklist dat systematisch wordt nagegaan wat er kan worden verbeterd bij de aanpak en de opvang van kinderen, onder meer met betrekking tot het aanbod en de ruimte voor initiatief van kinderen zelf.

Op uw laatste vraag moet ik jammer genoeg antwoorden dat ik niet bevoegd ben voor de media, en dat u die vraag best stelt aan minister-president Peeters.

De voorzitter: De heer Delva heeft het woord.

De heer Paul Delva: Mevrouw de minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik dank ook de leden voor hun uitzettingen.

Ik hoor graag dat Kind en Gezin al actief bezig is met dat onderwerp. U stelt zelf in uw antwoord dat te veel tv kijken duidelijk niet goed is voor kinderen en dat de duur ervan moet worden beperkt. Misschien is het dan ook nuttig om, in het kader van het algemene preventiebeleid en een mogelijke sensibilisering van ouders, eens concreet te laten nagaan hoe het nu eigenlijk zit met dat televisiekijkgedrag van peuters. Ik ben eigenlijk zelf benieuwd naar het antwoord. Ik denk dat we voor verrassingen zouden komen te staan als we zouden bekijken hoe lang een peuter gemiddeld voor de tv zit. We kunnen ter zake dus nog gerust een stap verder doen. Het verheugt me echter dat dit onderwerp Kind en Gezin al langer bezighoudt.

Minister Veerle Heeren: Ik wil alleszins eens bekijken of het zinvol zou zijn om ter zake een wetenschappelijke opdracht op te zetten. Ik zal dat bespreken met Kind en Gezin.

De voorzitter: Het incident is gesloten.
